

Ljubljana, 5.8.2022

Razprava o spremembi volilnega sistema

Spoštovani Predsednik Republike Slovenije gospod Borut Pahor,

v NACIONALNEM SVETU ZA SPREMEMBO VOLILNEGA SISTEMA (NSVS) ocenjujemo, da se politična situacija v Sloveniji vendarle polagoma umirja, kar omogoča strpnejše in strokovnejše razprave. Ne le o pomembnih dnevnikih temah, ki tarejo številne državljane, temveč tudi o strokovno in politično zahtevnejših sistemskih problemih in dilemah. Med slednje nedvomno spada razprava o spremembi volilnega sistema, ki ni le vse bolj zastarel in nedemokratičen, temveč med državljani sproža vse več nejevolje. Sprememba tega sistema je tako ena glavnih zahtev civilne koalicije Glas ljudstva, kot urgentno pa jo je prepoznala tudi sedanja vlada in postavila na prvo mesto koalicijske pogodbe.

Seveda pa je eno zahteva po spremembi tega sistema in drugo predlog novega. Ko budno spremljamo javne izjave posameznih politikov, je moč opaziti, da narašča odločitev za uvedbo tim. »kombiniranega sistema«, pri čemer pa ostajajo vsebinske opredelitve takega sistema pogosto nedorečene ali celo protislovne.

V razgovorih in razpravah o našem predlogu takega kombiniranega sistema, ki ohranja vse značilnosti sorazmernosti in proporcionalnosti, prinaša pa bolj demokratične rešitve številnih pomembnih vprašanj, se največ strahu zbira ob predlogu volitev dela poslancev po večinskem načelu. Vendar še zdaleč ne gre zgolj za to: podrobnejša primerjava sedanjega volilnega sistema in našega predloga izpostavlja več kot 20 drugih pomembnih vprašanj, kjer je sedanji sistem mogoče in potrebno demokratizirati in volivcem vrniti, kar jim zagotavlja Ustava: ključen vpliv na izvolitev poslancev. (Pregled teh vprašanj podajamo v prilogi).

Iz doslej opravljenih razgovorov postaja vse bolj jasno, da zavračanje tega predloga pri večini sogovornikov ne temelji na strokovnih argumentih, temveč predvsem na negotovosti in strahu pred neznanim. Politične stranke sedanji sistem poznajo, ga obvladajo in nekatere tudi izkoriščajo, predlog novega sistema pa jim očitno prinaša »strah pred neznanim«. To je glavni argument,

zakaj se odločajo oz., vsaj nekatere, vztrajajo zgolj na uvedbi relativnega prednostnega glasu. Čeprav je to korak v pravo smer, je bistveno premalo, saj ohranja princip, da morajo volivci voliti stranko, ne kandidata. Ukinitev volilnih okrajev pa ne rešuje problema njihove različnosti (najmanjši je skoraj trikrat manjši od največjih), temveč to nesorazmernost samo prenaša na višjo raven, na volilne enote.

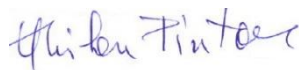
Rešitev iz slepe ulice neargumentirane razprave vidimo v tem, da se v razpravo vključijo priznani strokovnjaki za ta vprašanja različnih izobrazbenih profilov: sociologi, politologi, pravniki, geografi, ekonomisti itd., ki lahko s svojo avtoriteto in strokovnimi argumenti premagajo nekatere strahove. Vendar nam je jasno, da se v razpravo ne bodo vključili zgolj na naše povabilo.

Na tej točki se ponovno obračamo na vas, spoštovani g. Predsednik. Iz zadnjega našega razgovora smo zaključili, da ste pripravljeni, da sami povabite te ljudi v strokovno razpravo, ali še več, da pomagate oblikovati širšo strokovno ekipo, v nekakšen »nacionalni gremij« (ali ga celo imenujete), ki bi pomagal oblikovati integralen predlog novega volilnega sistema.

Ker bi se radi pogovorili o tej zamisli, vas prosimo za termin za krajši sestanek, po možnosti še v avgustu, saj se očitno obeta vroča predvolilna razprava tudi na to temo.

S pozdravi in spoštovanjem.

Emil Milan Pintar, koordinator.

Priloga: pregled ključnih vprašanj demokratizacije sedanjega volilnega sistema.